

Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS)

D'una banda, una part dels programes i accions de la present memòria s'emmarquen en el conveni de la UIB amb el Govern de les Illes Balears, amb un pressupost de 150.000 euros; i d'una altra banda, en una subvenció de la Direcció General de Participació i Memòria Democràtica, per un import anual de 15.000 euros, s'emmarquen part de les accions del programa de voluntariat universitari per al curs acadèmic 2016-17.

Com cada any, i ara ja en fan dotze, el compromís adquirit per la UIB amb la cooperació universitària i l'educació per al desenvolupament, gràcies al finançament esmentat, a més de la partida per a cooperació universitària al desenvolupament del pressupost propi de la UIB, la tasca feta per l'equip de l'OCDS i la participació i implicació de la comunitat universitària, es tradueix en el resum següent:

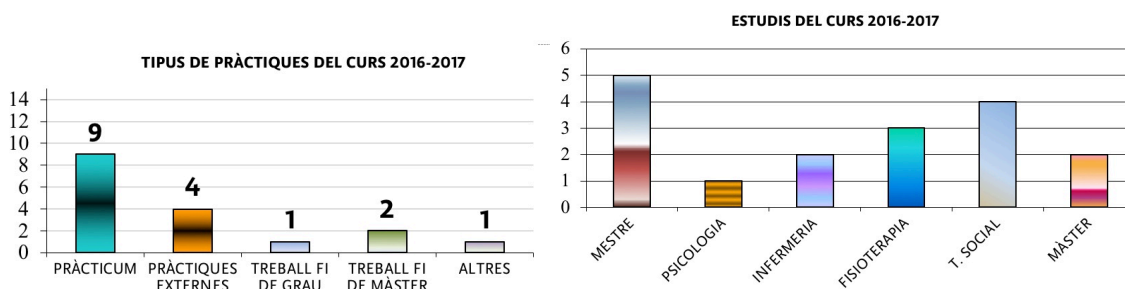
1. Mobilitat d'alumnes de la UIB per fer pràctiques en el marc de la cooperació al desenvolupament

Durant el curs 2016-17 a la Convocatòria de Beques de Pràctiques hi han participat disset (17) alumnes (13 dones i 4 homes), entre els estudis de Mestre, Psicologia, Infermeria, Fisioteràpia, Treball Social i estudis de màster, amb estades d'una durada compresa entre 60 i 90 dies amb vuit (8) contraparts sòcies de sis (6) països diferents i amb un total de dotze (12) professors/es com a tutors/es:

Beques de pràctiques en països empobrits. Curs 2015-16			
Estudis	Alumnes	Contraparts sòcies	Països
Mestre	3	Xarxa d'escoles alternatives del Perú	Perú
Mestre	1	Centre educatiu per a nins sords Effetah	Marroc
Mestre	1	Centro de Apoyo a Niños y Adolescentes Trabajadores (CANAT)	Perú
Psicologia	1	Asociación Aprendo Contigo	Perú
Infermeria	2	Universitat Estatal de Bolívar	Equador
Fisioteràpia	3	Dangme East District Hospital	Ghana
Treball Social	2	Centro de Estudios Multidisciplinarios de Zonas Costeras (CEMZOC)	Cuba
Treball Social	2	FUNSALPRODESE	El Salvador
Màster MISO	2	Centro de Apoyo a Niños y Adolescentes Trabajadores (CANAT)	Perú
TOTAL			
6	17	8	6

El total de l'import concedit ha estat de 30.300 euros en forma de beques que han oscil·lat entre els 1.050 i els 1.950 euros, en funció del país de destinació i de la durada de l'estada, més les assegurances a càrrec de l'OCDS.

Als següents gràfics es mostra el nombre d'alumnes segons els estudis de procedència i la modalitat formativa més habitual:

2. Mobilitat en l'àmbit del voluntariat universitari internacional

Durant aquest curs acadèmic s'han obert tres terminis de sol·licitud de la XIII Convocatòria d'Estades Solidàries, dirigida a alumnat de grau i màster i al col·lectiu de personal d'administració i serveis (PAS) de la UIB, en els quals finalment s'han concedit onze (11) ajuts a deu (10) alumnes i una (1) membre del PAS (100% dones). Aquestes estades, en el cas de l'alumnat, tenen d'una durada mínima de 7 setmanes, i en el cas del PAS, de 4 setmanes. Una estada s'ha dut a terme durant el període de Setmana Santa i la resta durant l'estiu de 2017 en quatre (4) entitats participants, així com apareix a la taula resum següent:

Programa Estades Solidàries. Curs acadèmic 2016-17					
Entitats de les Illes Balears	Col·lectius	Contraparts sòcies	Zona/País	Alumnes	PAS
Programa Ineditos	Alumnat i PAS	Aprendo Contigo	Lima, Perú	2	
Alcúdia Solidària	Alumnat i PAS	Centro de Apoyo a Niños y Jóvenes Trabajadores (CANAT)	Piura, Perú	2	1
Fundación de Solidaridad Amaranta	Alumnat i PAS	Proyecto Sayari Warmi - Adoratrices	Cochabamba, Bolívia	2	
Fundación Amazonia	Alumnat i PAS	Fundación Amazonia	Sucre, Bolívia	4	
TOTAL					
2	2	4		10	1

L'import total concedit en forma d'ajuts per al viatge i estada ha estat de 12.815,06 euros, amb ajuts de 1.203,5 euros per a cada alumna participant i de 780,06 euros per a la membre del col·lectiu del PAS, més les assegurances a càrrec de l'OCDS. Enguany s'ha fet un esforç econòmic per poder augmentar els ajuts concedits amb perspectives de poder dotar la convocatòria d'una major partida econòmica per al proper curs acadèmic.

3. Projectes de cooperació universitària al desenvolupament (CUD)

En el marc de la XIII Convocatòria d'ajuts per a projectes de cooperació universitària al desenvolupament (CUD) s'han executat dotze (12) projectes finançats per un import total de 97.550 euros (50.000 euros a càrrec del conveni entre el Govern de les Illes Balears i la UIB en matèria de cooperació; i 47.550 euros a càrrec de la partida que la UIB destina a cooperació universitària al desenvolupament).

En aquesta convocatòria que pretén facilitar la participació directa i activa dels membres de la comunitat universitària amb la seva contribució efectiva per millorar les condicions de vida i de treball de les poblacions dels països empobrits, hi han participat vuitanta-i-tres (83) membres de la comunitat universitària entre PDI (54), PAS (5) i alumnat (24) i cinquanta-sis (56) membres de les tretze (13) contraparts sòcies ubicades en cinc (5) països diferents, així com queda resumit a la taula següent (la modalitat I és d'un any de durada i la modalitat II és de dos anys):

Responsables i departaments	Projectes CUD	Països i modalitats	Contraparts sòcies i ajuts concedits per a finançament
Javier Gulías Departament de Biologia	Enfortiment de capacitats científiques en ecofisiologia de plantes i implementació de processos d'investigació en patrons fisiològics i funcionals de plantes natives i endèmiques com a valors objecte per a la conservació de la biodiversitat dels erms andins	COLÒMBIA Modalitat I	Universitat de Nariño 5.300 euros en el marc del conveni signat amb el Govern de les Illes Balears
Edwin Palacio Departament de Química	Cap a un desenvolupament sostenible a Colòmbia: el monitoratge ambiental com a ruta cap a la gestió integral dels recursos naturals a la zona rural de la vall del Cauca, Colòmbia	COLÒMBIA Modalitat I	Universitat Cooperativa de Colòmbia - Seu de Cali 6.800 euros en el marc del conveni signat amb el Govern de les Illes Balears
Cristina S. Manresa Departament de Ciències Matemàtiques i informàtica	Disseny d'experiències interactives dirigides al benestar de persones amb necessitats especials	COLÒMBIA Modalitat II	Universitat de Cauca i Universitat de San Buenaventura 10.900 euros del pressupost propi UIB

Antoni Jaume Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica	People4sickleemia: eina web perquè els internautes cooperin en el diagnòstic de la <i>sickleemia</i>	CUBA Modalitat I	Universitat d'Orient 4.950 euros en el marc del conveni signat amb el Govern de les Illes Balears
Carme Ramis Departament de Psicologia	Formació i desenvolupament de competències laborals en el sector turístic, fase II	CUBA Modalitat I	Universitat de Camagüey 6.400 euros en el marc del conveni signat amb el Govern de les Illes Balears
Carme Rosselló Departament de Química	Aplicació de noves tecnologies a la revalorització de residus lignocel·lulòsics agroindustrials	CUBA Modalitat II	Universitat de Camagüey 5.000 euros (Govern de les Illes Balears) i 7.000 euros (segon any pressupost propi UIB)
Joan Estrany Departament de Geografia	Erosió i processos de transport de sediments: anàlisi modelada a diferents escales de la capçalera de captació del riu Oum Er-Ràbia, al Gran Atlas Central del Marroc	MARROC Modalitat I	Universitat Soldà Moulay Slimane 6.300 euros en el marc del conveni signat amb el Govern de les Illes Balears
Raül López Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació	Seminari de formació de formadors i orientació psicopedagògica de la comunitat educativa al centre per a nins i nines sords d'Effetah de Tànger: fase d'intervenció	MARROC Modalitat I	Centre educatiu per a nins sords Effetah 4.300 euros en el marc del conveni signat amb el Govern de les Illes Balears
Marta Jacob Departament d'Economia Aplicada	Enfortiment de l'economia agrària de les comunitats de la regió de Souss-Massa mitjançant la identificació i l'aprofitament de les sinergies amb el desenvolupament turístic	MARROC Modalitat I	École Nationale de Commerce et de Gestion, Universitat Ibn Zohr 5.500 euros en el marc del conveni signat amb el Govern de les Illes Balears
Berta Artigas Departament d'Infermeria i Fisioteràpia	Benestar i qualitat de vida de la població de Guaranda: cap a la cobertura universal de la salut	EQUADOR Modalitat II	Universitat Estatal de Bolívar 13.500 euros del pressupost propi UIB
Maria Antònia Gomila Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques	Projecte de capacitació i desenvolupament comunitari (barri Mónica Zapata de Piura, Perú)	PERÚ Modalitat II	Centro de Apoyo a Niños/as Adolescentes Trabajadores (CANAT) 10.600 euros del pressupost propi UIB
Sebastià Verger Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació	Intervenció, formació i investigació en contextos hospitalaris a través de la col·laboració: Aprendo Contigo i INeDITHOS	PERÚ Modalitat II	Associació Aprendo Contigo 5.450 euros (primer any Govern de les Illes Balears) i 5.550 euros (segon any pressupost propi UIB)

De manera que dels dotze (12) projectes CUD executats, set (7) han estat d'un any de durada, amb data de finalització el 30 de setembre de 2017, i cinc (5) de dos anys de durada, amb data de finalització el 30 de setembre de 2018; els podem classificar en diferents àmbits sectorials: socioambiental (4), socioeducatiu (3), tecnologies de la informació i les comunicacions (2), turisme responsable (2) i salut (1).

4. Altres projectes de CUD en xarxa

4.1. Xarxa Vives d'Universitats (XVU)

Durant aquest curs acadèmic s'ha executat i finalitzat un programa de cooperació de la Xarxa Vives d'Universitats (XVU) amb institucions educatives de Moçambic, Gàmbia i Ghana anomenat Fisiàfrica, en què la UIB participa, que va obtenir una subvenció de l'AECID i compta amb cofinançament de fons propis. El projecte cerca l'enfortiment del personal de fisioteràpia del sistema de salut públic d'aquests països, a través de la seva capacitat, per contribuir a la reducció de les limitacions funcionals de la població. Com a objectius secundaris del programa es preveu la creació i implementació d'estudis universitaris de Fisioteràpia amb les competències i habilitats adaptades al context sociosanitari local. Justificació lliurada i realitzada en coordinació amb la XVU.

5. Educació per al desenvolupament (EpD)

5.1. XII Convocatòria d'ajuts per a accions d'EpD

Durant el curs 2016-17 s'han concedit ajuts per un import total de 16.323,50 euros a càrrec de la partida que la UIB destina a cooperació al desenvolupament i solidaritat, per a la realització de deu (10) accions d'EpD en el marc de la XIII Convocatòria d'ajuts per a accions d'EpD. Aquestes han estat executades per trenta-nou (39) membres de la comunitat universitària, de vuit (8) departaments i estudis diferents, amb la col·laboració de cinc (5) entitats de les Illes Balears (SocialClown Mallorca, MAT Intervencions, Ona Mediterrània, Ulls Sadolls, Asociación por la Garantía de los Derechos Humanos - AGDH) i dos (2) grups de recerca: Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES) i Gènere i Polítiques Públiques (DGIPP). A continuació, la taula resum:

Tipologia	Accions d'EpD	Responsables i vinculació amb la UIB	Departaments, grups de recerca i entitats col·laboradores	Ajuts concedits
A	Curs de formació sobre malalties tropicals desateses.	Claudia Parades PDI	Departament de Biologia	1.220 euros
B	Cicle Ona Decreixement: Decreixement i transicions ecosocials.	Miquel Àngel Ballester Alumnat	Màster en Formació del Professorat	1.750 euros
A	Curs: «El teatre de les oprimides, una eina per a la transformació en entorns educatius».	Antònia Darder PDI	Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació. MAT Intervencions	1.925 euros
B	Espectacle: <i>Realment dones</i> .	Maria Romero Alumnat	Grau de Fisioteràpia	2.060 euros
A	Curs de CoachClown: El clown com eina de motivació, autoconeixement i educativa.	Gloria Garcia PDI	Psicologia	1.700 euros
A	Cicle: Sabers del Sud: Pràctiques situades, pensament transfronterer i feminismes postcolonials.	Rosario Pozo PDI	Pedagogia i Didàctiques Específiques	3.000 euros
C	Exposició multidisciplinària: <i>Interjeccions Sud - Geografies de les violències</i> .	Maria Gómez PDI	Filosofia i Treball Social	2.427 euros
B	Jornades: Moviments Migratoris: Aspectes socials i jurídics.	Rosa Rayó Alumnat	Grau d'Educació Social	876 euros
B	Taula rodona: «Les persones sense sostre. Reptes i dificultats avui».	Amaya Parada Alumnat	Grau de Treball Social	385.5 euros
A	Cicle: Tendències i Desafiaments en la Intervenció Professional i la Investigació Social en Contextos de Crisi: El recorregut del treball social en els cinquanta anys d'història de l'Escola Universitària de Treball Social a les Illes Balears.	Miquel Àngel Oliver PDI	Filosofia i Treball Social	980 euros

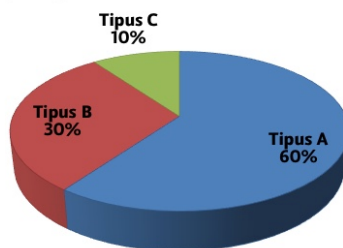
Accions de tipus A: Accions d'educació i/o formació (durada igual o superior a 10 hores i procés d'inscripció obligatori)

Accions de tipus B: Accions de sensibilització (durada inferior a 10 hores sense inscripció prèvia)

Accions de tipus C: Accions de difusió d'experiències (elaboració, edició i presentació de materials o recursos d'EpD).

Al gràfic següent es detallen les accions realitzades segons la tipologia (A, B i C):

Tipologia de les accions realitzades

A més a més, l'OCDS ha dut a terme directament altres accions d'EpD totalment gratuïtes com un **Taller Art i Feminisme**, a càrrec d'Encina Villanueva Lorenzana, per pensar i gaudir l'art des d'una mirada feminista, qüestionant-ne l'androcentrisme, descobrint diverses artistes de la nostra història i acostant-nos a l'art feminista de les darreres dècades, i que va comptar amb una participació de 23 persones (22 dones i 1 home); i un **Taller d'Ecofeminismes: Teories i pràctiques per posar la cura de la vida al centre**, a càrrec de Laura Pérez Prieto, que comptà amb una participació de 28 persones inscrites (23 dones i 5 homes).

5.2. Accions d'EpD en col·laboració amb altres entitats

A banda de la convocatòria esmentada, l'OCDS, en col·laboració amb diferents institucions, entitats i ONGD de les Illes Balears, ha organitzat i participat principalment en les accions següents:

Tipologia	Accions
Exposicions fotogràfiques itinerants	<ul style="list-style-type: none"> - El paso de los sin nombre, exposició realitzada per Xavier Ferré amb la col·laboració de Nou Circ Social Illes Balears. - Dues visites guiades gratuïtes a l'exposició My World. Reptes per a un món millor. Llança un missatge al món! de l'Obra Social la Caixa i que dona a conèixer els 17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS). - Els escacs de la guerra, de l'associació cultural Thakhi Runa, recopila un conjunt de vinyetes on l'humor gràfic serveix d'eina per construir un contradiscurs sobre el conflicte de l'Orient Mitjà. - Fiscalitat injusta, desigualtat extrema, d'Oxfam Intermon, posa en relleu la connexió entre una fiscalitat injusta i la creixent desigualtat social a la immensa majoria d'Estats del món.
Accions formatives i de sensibilització realitzades conjuntament amb altres entitats i/o serveis	<ul style="list-style-type: none"> - I Taller Internacional Seguridad Alimentaria y Sanitaria: Una combinació para afrontar los riesgos emergentes en un entorno desafiante, organitzat per la Universitat Nacional Agrària La Molina (UNALM) de Lima (Perú) amb la col·laboració de la UIB. - Merkerland, ciutat de persones refugiades, acció organitzada conjuntament amb el Nou Circ Social Illes Balears. - Jornades Marroc Modern: Avenços i reptes, organitzades entre la UIB (SRI, SAC i OCDS) i el Consolat General del Regne de Marroc a les Illes Balears. - Presentació d'un audiovisual sobre el tràfic de dones i nines el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones, organitzada amb la Fundació Solidaritat Amaranta i Metges del Món Illes Balears. - Suport al programa d'acollida de persones refugiades de Creu Roja Illes Balears.

	<ul style="list-style-type: none"> - Mirades de Dones en l'Actualitat. Cicle de tertúlies durant el mes de març amb motiu del Dia Internacional de les Dones, organitzat en coordinació amb el SAC i la UOM. - Manifestació: Prou excuses. Volem acollir les persones refugiades ara! La plataforma Les Balears Acollim, de la qual forma part l'OCDS, convocà aquesta manifestació per exigir el compliment dels compromisos adquirits per aconseguir la plena acollida de persones refugiades.
<p>Accions de difusió i suport</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 20è aniversari del Servei Voluntari Europeu. Jornada de portes obertes a la plaça d'Espanya, Palma, organitzada per la Conselleria de Transparència, Cultura i Esports. - I Jornades de Prostitució i Salut, organitzades per Metges del Món - Illes Balears al campus universitari. - Cens de persones sense sostre a Mallorca. Una iniciativa de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS), amb la col·laboració d'altres entitats i representants d'administracions públiques, per realitzar el segon recompte de persones sense sostre a l'illa de Mallorca. - Impulsada la participació en la definició del nou marc de la cooperació universitària al desenvolupament de la CRUE, per definir una nova política de CUD en concordança amb els 17 ODS i que connecti la CUD amb les prioritats de la cooperació espanyola.

5.3. Formació interna per al PDI i PAS

Durant el curs 2016-17, i en el marc del Pla de formació intern per als col·lectius del PAS i PDI de la UIB, s'han impartit les accions formatives següents: «Introducció a l'educació per al desenvolupament (EpD)» (8 h) el mes d'octubre de 2016, i «Aproximació a l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides» entre els mesos de març i abril de 2017. El total de participants en la formació interna ha estat de 26 PAS (23 dones i 3 homes).

5.4. Cursos monogràfics

Durant el curs 2016-17 s'ha continuat amb el cicle de sessions monogràfiques de l'Agenda 2030, com a oferta formativa dirigida a professionals i agents socials, a la comunitat universitària i a persones de la societat civil en general que treballen o col·laboren en aquest àmbit:

- Tercera sessió: **Aliances per articular una transformació global: administracions públiques, entitats i societat civil.** Objectiu de Desenvolupament Sostenible 17. Enfortir els mitjans d'execució i revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible. Dia, hora i lloc: 22 de setembre de 2016 de les 16.30 a les 20.30 hores a la sala multiús 1 del Centre Flassaders (Palma).
- Quarta sessió: **Els Objectius de Desenvolupament Sostenible: una visió des de l'agenda de construcció de la pau.** Objectiu de Desenvolupament Sostenible 16. Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tothom i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells. Dia, hora i lloc: 28 de setembre de 2016 de les 16.30 a les 20.30 hores a la sala multiús 1 del Centre Flassaders.

- Cinquena sessió: **Els reptes de la desigualtat: fiscalitat, rendes socials i gènere.** Objectiu de Desenvolupament Sostenible (ODS) 10. Reduir la desigualtat en i entre els països. Dies, hora i lloc: 6 de març i 13 de març de 2017 de les 17 a 20.30 hores al campus universitari.
- Sisena sessió: **«#Ni Una Menys des de l'Amèrica Llatina al món. La revolució serà feminista o no serà» en el marc de l'Agenda 2030.** Objectiu de Desenvolupament Sostenible (ODS) 5. Aconseguir la igualtat de gènere i apoderar totes les dones i les nines. Dies, hora i lloc: 13 i 14 de juny de 2017 de les 16.30 a les 20.30 hores a l'aula 27 de l'edifici Sa Riera (Palma).

Les dades de participació resumides de les quatre sessions han estat: noranta-dues (92) persones (62 dones i 30 homes) i un total de trenta-nou (39) persones amb dret a certificat (30 dones i 9 homes), pertanyents a la comunitat universitària, entitats socials i personal d'administracions públiques.

5.5. Cursos de formació de voluntariat

S'han realitzat tres cursos de formació de voluntariat, de 25 hores de durada cadascun, dos en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i un en l'àmbit de l'atenció a persones amb discapacitat en modalitat semipresencial. A aquests cursos s'hi han inscrit un total de cent un (101) alumnes (80 dones i 21 homes), dels quals han tingut dret a certificat un total de noranta-una (91) persones (73 dones i 18 homes).

5.6. Transversalització de l'educació per al desenvolupament en el marc d'assignatures impartides als diferents estudis de la UIB

El personal de l'OCDS ha continuat posant a disposició del conjunt del PDI que ho hagi sol·licitat per als seus estudis de grau i màster una borsa d'hores de formació transversal en l'àmbit de l'educació per al desenvolupament. Així, s'han impartit onze (11) sessions: tres (3) assignatures de grau, sis (6) en el Màster en Formació de Professorat, una (1) a la UOM i una (1) al cicle de conferències TechDays de l'Escola Politècnica Superior, en quatre modalitats diferenciades, en funció de la durada i dels continguts tractats, a les quals han participat aproximadament unes 423 persones.

6. Portal de Voluntariat Universitari

El Portal de Voluntariat UIB, una iniciativa posada en marxa el curs acadèmic anterior, s'adreça al conjunt de membres de la comunitat universitària amb la intenció de promoure la seva participació per donar resposta a les demandes de les entitats de les Illes Balears. El present curs acadèmic s'hi han registrat 196 persones voluntàries més (s'ha arribat a un total de 362 membres en actiu) i 25 noves entitats de les Illes Balears (s'ha arribat a un total de 85 entitats donades d'alta).

7. Visió general del públic de la pàgina web de l'OCDS

El nombre d'usuaris de la pàgina web de l'OCDS: <<http://cooperació.uib.cat/>> en aquest període ha estat de 7.026 visites, el nombre de pàgines visitades ha estat de 68.636, i s'han realitzat 22.851 sessions.